

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

(พ.ศ. 2453 - 2468)

นางสาวอัญชลารักษ์ โกมลเสวิน

006511

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง ของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2518

THAILAND'S FOREIGN RELATIONS IN THE REIGN OF KING VAJIRAVUDH

(B.E. 2453 - 2468)

Miss Anchalaporn Komonsewin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Political Science

Department of International Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1975

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten Signature]

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

[Handwritten Signature] ประธานกรรมการ

[Handwritten Signature] กรรมการ

[Handwritten Signature] กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต

ลิขสิทธิ์ของ บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. 2453 - 2468)

ชื่อ นางสาวอัญชลารักษ์ โกมลเสวิน แผนกวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปีการศึกษา 2518

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศของประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มักจะเจาะจงศึกษาเรื่องบทบาทของไทยในสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และเรื่องเกี่ยวกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต แต่ก็มีเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจอยู่มาก วิทยานิพนธ์นี้จึงประสงค์จะศึกษาเรื่องอื่น ๆ ดังกล่าว

ความสัมพันธ์กับต่างประเทศของประเทศไทยตลอดระยะเวลา 15 ปี ของรัชกาลที่ 6 เป็นสมัยที่บรรยากาศทางการเมืองคลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้น ต่างไปจากในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคง และความปลอตกภัยของประเทศจากลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก รัฐบาลได้เลือกดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างไรจึงเป็นผลให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับนับถือจากนานาประเทศ และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในบรรดาประเทศผู้ริเริ่มก่อตั้งองค์การสันนิบาตชาติ ประเทศไทยได้เข้าร่วมมีบทบาทประการใดบ้างที่ช่วยเหลือฐานะของประเทศให้สูงขึ้นในวงการเมืองระหว่างประเทศ ดังนั้น การศึกษาถึงรายละเอียดและลักษณะการดำเนินความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ จึงเป็นขอบเขตของวิทยานิพนธ์นี้

ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐบาลไทยในสมัยนั้น ในการดำเนินการทุกวิถีทาง เพื่อให้ได้มาซึ่งการรับรองจากนานาประเทศว่า ไทยก็เป็นรัฐอธิปไตยอย่างสมบูรณ์ และมีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศ ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายการทูตที่ฉลาดหลักแหลม และเหมาะสมกับเหตุการณ์ได้ยิ่งผลให้ประเทศไทยให้

เข้ามารวมในสังคมนานาชาติอย่างมีความเสมอภาคและศักดิ์ศรี และได้แสดงให้เห็นประจักษ์
ว่า ประเทศไทยเป็นประเทศเอกราชเพียงประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไม่
เคยตกอยู่ใต้อาณาจักรของมหาอำนาจตะวันตกชาติใดเลย

ในทัศนะของผู้เขียน รัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นระยะ
หัวเลี้ยวหัวต่อของความสัมพันธ์กับต่างประเทศของไทย เช่นเดียวกับสมัยเปิดประเทศใน
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพราะในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีการเปลี่ยน
โฉมหน้าความสัมพันธ์กับต่างประเทศของไทย จากความมีคมนของความไม่เสมอภาคในทาง
ปฏิบัติมาสู่แสงสว่างแห่งความเท่าเทียมกันอีกวาระหนึ่ง อาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลสมัยนั้น
ประสบผลสำเร็จในการดำเนินนโยบายต่างประเทศสมดังความมุ่งหมายที่ตั้งไว้.

Thesis Title Thailand's Foreign Relations in The Reign of
King Vajiravudh (B.E. 2453-2468)

Name Miss Anchalaporn Komonsewin
Department International Relations

Academic Year 1975

ABSTRACT

Various studies concerning Thailand's foreign relations in the reign of King Rama VI tended to concentrate on two aspects the handling of extraterritorial rights to achieve sovereign equality and the role of Thailand in World War I. There are, however, many other interesting aspects which need to be looked into. This Thesis attempts to cover these aspects.

The fifteen years' period of Thailand foreign relations under the reign of King Rama VI was the time when political atmosphere had begun to improve and thus was much different from the circumstance under the reign of King Rama V when the country had to face with a situation threatening its security and sovereignty from Western imperialism. What kind of foreign policy pursued by the then government, which resulted in its recognition by the community of nations and what was the role taken by Thailand at another time when she became one of the original members of the League of Nations, which had enabled her to uphold her prestige and status within the international community. Thus, the scope of this thesis includes

detailed study of political, economic and other aspects in the conduct of Thailand's international relations during this period.

The research result indicated efforts of the Thai Government in attempting, by every way and means, to obtain from other nations a recognition that Thailand was a fully sovereign state and was as progressive as any civilized nations. The success in the conduct of an astute and appropriate diplomacy had resulted in getting for Thailand a place in the world community with equality and high prestige. It had also made clear that Thailand has been the only independent state in Southeast Asia which had never suffered under Western colonialism.

In the opinion of the writer, the reign of King Rama VI is one of the critical transitional periods for Thailand in her foreign relations, comparable with the preceding period of open door policy in the reign of King Rama IV. because during this period, there had been a transformation in Thailand's foreign relations from the darkness of inequality to the enlightenment of sovereign equality. It could, therefore, be said that the government at the time had succeeded in the conduct of its foreign policy.

คำนำ

ในฐานะเป็นนักศึกษาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การได้อ่านพบเรื่องราวเกี่ยวกับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต และบทบาทของประเทศไทยในสงครามโลกครั้งที่ 1 ในแง่มุมต่าง ๆ กัน โดยผู้เขียนหลายท่าน ทำให้อดคิดต่อไปไม่ได้ว่า เหตุจึงไม่มีผู้สนใจศึกษาเรื่องราวความสัมพันธ์กับต่างประเทศในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในคานอื่นบ้าง เมื่อผู้เขียนไต่ล่องค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์ในกองจดหมายเหตุแห่งชาติเป็นแห่งแรก จึงพบว่า ยังมีเอกสารสมัยรัชกาลที่ 6 โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการติดต่อกับต่างประเทศอีกมากมาย ถ้าหากได้นำเอกสารเหล่านั้นมาประมวลเข้าเป็นเรื่อง ๆ ไป คงจะทำให้เรื่องราวของความสัมพันธ์กับต่างประเทศในสมัยดังกล่าวสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ครั้นนำเรื่องนี้ไปปรึกษาศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต หัวหน้าแผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในสมัยนั้น ก็ได้รับความเห็นชอบและสนับสนุนเป็นอย่างดี สิ่งนี้เองเป็นที่มาของวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว" ซึ่งผู้เขียนมุ่งหมายจะศึกษาค้นคว้าทุกแง่มุมของความสัมพันธ์ในสมัยดังกล่าวมากเท่ากับรายละเอียดของเรื่อง

การค้นคว้าเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นอกจากจะได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ ชูโต เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้วยตนเองแล้ว ผู้เขียนยังได้รับความสนับสนุนและช่วยเหลือจากหลายท่าน ที่จะลืมเสียมิได้คือ ศาสตราจารย์ สุกิจ นิมมานเหมินท์ ได้กรุณาให้ผู้เขียนเข้าค้นคว้าหนังสือจากห้องสมุดส่วนตัวของท่าน คุณพว้า วัฒนศัพท์ และคุณบุบล คุรุชมงคล ผู้บังคับบัญชาที่เคารพรัก โดสนับสนุนการศึกษาและอนุญาตให้ผู้เขียนไปค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม และที่สำคัญที่สุด ผู้เขียนได้รับกำลังใจอย่างมากจากรองศาสตราจารย์ ดร. กุสุมา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา หัวหน้าแผนกวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศคนปัจจุบัน และศาสตราจารย์ นายแพทย์ บุญเลี้ยง ตามไท คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งตลอดมา

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นแนวทาง และเป็นส่วนประกอบในการศึกษาแก่ผู้ที่สนใจในวิชาประวัติศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากพอสมควร.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
คำนำ	ช
รายการตารางประกอบ	ฎ

บทนำ

ที่มา ความสำคัญและปัญหาของเรื่อง	1
จุดประสงค์ของการวิจัย	1
ขอบเขตการวิจัย... .. .	2
วิธีการวิจัย	3
ผลของการค้นคว้า	4

บทที่

1. พื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ	6
1.1 แรกเริ่มการติดต่อกับมหาอำนาจชาติยุโรป	6
1.2 รัชกาลที่ 4 กับนโยบายประนีประนอมและการขยายตัวของลัทธิจักรวรรดินิยมในรัชกาลที่ 5	15
2. ความสัมพันธ์กับต่างประเทศในสมัยรัชกาลที่ 6	23
ด้านการเมือง	
2.1 วิเทโศบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	24
2.2 ความสัมพันธ์ทางการทูต	32
2.3 ความร่วมมือกับต่างประเทศ : สันนิบาตชาติ	50

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนและมูลค่าของสินค้าออกขาว	85
2. จำนวนและมูลค่าไม้สักเป็นสินค้าออก... .. .	86
3. จำนวนและมูลค่าคิงไม้เป็นสินค้าออก	88
4. ชนิดและมูลค่าของสินค้าเข้า	92
5. จำนวนเงินกู้จากต่างประเทศตั้งแต่ครั้งแรกในสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึง สมัยรัชกาลที่ 6	108
6. แสดงรายรับ - จ่ายของรัฐบาลตลอดสมัยรัชกาลที่ 6	116